

25 let Varšavské smlouvy

Květen 1980 charakterizují významná historická výročí, mezi která bezesporu patří i dvacáté páté výročí vzniku obranné organizace zemí socialistického společenství — Varšavské smlouvy. 14. května 1955 podepsaly evropské socialistické státy ve Varšavě „Smlouvu o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci“. Vznikla tak poprvé v historii světového socialismu kolektivní obranná organizace socialistických států.

Pro socialistické Československo má členství ve Varšavské smlouvě zásadní význam, neboť je zárukou jeho bezpečnosti, nezávislosti a pevného mezinárodního postavení. Historické zkušenosti nás přesvědčily o tom, že členství ve Varšavské smlouvě plně odpovídá národním a státním zájmům naší republiky, že jenom v internacionální spolupráci s bratrskými socialistickými zeměmi můžeme zajistit skutečný národní a sociální rozvoj naší vlasti.

Zdroj bojové družby armád států Varšavské smlouvy sahá svými kořeny do daleké minulosti. Rodil se, rostl a sílil v průběhu mnoha třídních bitev, v hrdinském boji za sociální osvobození a nezávislost národů.

Jejím základem je marxisticko-leninské učení o válce a armádě, o nezbytnosti obrany socialistických vymožeností. O rozpracování učení o vojenské obraně vymožeností socialismu, o její objektivní nutnosti a jejím internacionálním charakteru se zasloužil V. I. Lenin. Zvláště zdůrazňoval, že dělnická třída těch národů, které nastoupí cestu k socialismu, „nezbytně potřebuje těsný vojenský a hospodářský svazek, neboť jinak kapitalisté... nás rozdrtili a zardousí jednoho po druhém“. (V. I. Lenin, Spisy, sv. 30. Praha 1955, str. 297.)

Tvůrčím způsobem, v souladu s konkrétními podmínkami, řešil Lenin problém ozbrojené obrany socialistické vlasti. Přitom zvláštní úlohu přisuzoval organizaci bojového internacionálního svazku. V podmínkách imperialistické agrese proti Rus-

ku viděl v tomto svazku nejen řešení problémů boje s kontrarevolucí, ale neustálý a neodkladný úkol obrany vlasti dělníků a rolníků.

Ohromná práce vůdce proletariátu našla své praktické použití bezprostředně na bojištích občanské války. Pod leninským heslem „Vlast sovětům, mír národům“ spolu s bojovými oddíly dělníků a rolníků mnoha národností Ruska bránili vymoženosti Října vojáci-internacionalisté Bulharska, Maďarska, Německa, Polska, Jugoslávie, Rumunska, Československa a dalších zemí.

Na bojištích občanské války v Rusku se rodila proletářská solidarita, internacionální bratrství a třídní nenávisť ke všem nepřátelům mladé země Sovětů. Jádrem tohoto bojového svazku byla Rudá armáda. Hrdinství jejích vojáků, velitelů a komisařů se stalo příkladem pro vojáky-internacionalisty v boji za správnou věc.

Velká říjnová socialistická revoluce, léta bojů s vnitřní reakcí a spojenými silami kapitalistických států na ochranu vymožeností Října a Ruska staly se jednou

z důležitých etap zrodu bojové družby bratrských národů v jejich boji za svržení moci kapitalistů a statkářů. Zejména v této historické době vznikl základ bojového svazku armád budoucích socialistických států, jaký nepoznala světová historie vývoje lidstva.

Internacionální solidarita pracujících nabyla na zvláštním významu s příchodem fašismu k moci v řadě států a s narůstáním nebezpečí války. Hrdinského boje proti fašismu v letech 1936—1939 ve Španělsku se zúčastnilo asi 40 tisíc vojáků-internacionalistů z více než 50 zemí světa. Velkou internacionální pomoc poskytl Sovětský svaz čínskému lidu v roce 1937 a Mongolské lidové republice na řece Chalchin-Gol při odrazení agrese Japonských militaristů.

Důležitou etapou dalšího rozvoje bojové družby byla **léta Velké vlastenecké války**. V boji s fašismem měly velký význam takové její formy, jako vedení společné bojové činnosti na frontách, poskytování všestranné pomoci partyzánskému a národní osvobozenckému hnutí celé řadě evropských zemí a konečně nezištná pomoc Sovětského svazu národům evropských států, které bojovaly proti fašismu, v souvislosti s vyhováním bojovou technikou, výzbrojí a všestranným zabezpečením útvarů a svazků národních armád.

Za léta Velké vlastenecké války Sovětský svaz vyzbrojil a připravil 19 pěších, 5 dělostřeleckých a 5 leteckých divizí, 6 pěších a vzdušných výsadkových, 8 tankových a motostřeleckých, 12 dělostřeleckých a minometných, 5 ženijních brigád a mnoho dalších zahraničních útvarů a jednotek. Jejich celková početnost dosáhla na konci války přes 550 tisíc lidí. Velitelství Sovětské armády předalo do jejich výzbroje asi 16,5 tisíce děl, přes 1 100 tanků a samohybných děl, přes 2 300 letounů a mnoho další výzbroje a bojové techniky různého určení, dále munici, pohonné hmoty, výstroj, proviant a další druhy materiálně technického zabezpečení.

V bojích s fašismem spolu se Sovětskou armádou vojáci-internacionalisté chápali, že úspěch tohoto boje otevírá široké perspektivy pro výstavbu nového života v jejich vlasti. Společně prolitá krev ve Velké vlastenecké válce, všestranná pomoc a podpora, poskytnutá Sovětským svazem mnoha národům Evropy v jejich boji proti fašismu, umožnily položit trvalé základy dalšího rozvoje bojové družby a spolupráce mezi bratrskými národy a jejich armádami v poválečném období.

Vítězství národně demokratických a socialistických revolucí v řadě zemí Evropy přineslo na pořad dne otázku obrany jejich vymožeností před imperialismem. Úspěch plnění tohoto životně důležitého úkolu byl především podmíněn vedoucí úlohou komunistických a dělnických stran, jejichž síla a autorita nemírně vzrostly v poválečných letech. Komunistické a dělnické strany bezprostředně řídily výstavbu armád nového, socialistického typu.

Podle obsahu, historických podmínek a řešených úkolů můžeme **vojenskou spolupráci socialistických zemí rozdělit na dvě etapy**.

První etapa zahrnuje období od skončení války do vytvoření organizace Varšavské smlouvy (1945—1955). V těchto letech byla vojenská spolupráce socialistických zemí, bojová soudržnost jejich armád, založena na systému dvoustranných smluv o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci a na jiných dohodách.

Na základě těchto smluv poskytl Sovětský svaz v prvních poválečných letech velkou pomoc řadě evropských lidově demokratických zemí při přezbrojování a technickém vybavování jejich armád. Tak např. Sovětský svaz předal Československu po jeho osvobození jen podle dohody ze 14. dubna 1945 pro potřeby nové československé armády a obrany země výzbroj a výstroj pro deset divizí.

Současně se řešila příprava nových důstojnických kádřů, schopných ovládnout bojovou techniku, správně ji využívat a velet vojskům. Na žádost bratrských stran a vlád byli do armád těchto zemí vysláni sovětské poradci a instruktoři, kteří připravili množství vojenských odborníků.

Druhá etapa začíná založením organizace Varšavské smlouvy v roce 1955 a trvá dodnes. Historická nutnost vytvoření této organizace byla podmíněna mezinárodní situací, která vznikla ve světě v polovině padesátých let. Tehdy vlády západních mocností odmítly řešit otázku budoucnosti Německa na mírovém a demokratickém základě a v rozporu se zájmy evropské bezpečnosti zahájily remilitarizaci NSR. Vznikla tudíž jako nezbytné opatření v souvislosti s přímým růstem vojenského nebezpečí ze strany imperialistických velmocí.

Stav vojenského ohrožení bezpečnosti socialistických zemí zdůvodňuje i v současné době nutnost existence Varšavské smlouvy. Zdůraznil to i L. I. Brežněv ve zprávě ústředního výboru na XXV. sjezdu KSSS: „Jsme nesmiřitelnými odpůrci rozdělení světa na vojenské bloky stojící pro-

ti sobě i odpůrci závodů ve zbrojení... Je však třeba zcela jasně prohlásit: dokud zůstane blok NATO, dokud militaristické kruhy horečně zbrojí, bude naše země společně s dalšími účastníky Varšavské smlouvy tento vojenský a politický svazek upevňovat.“ (XXV. sjezd KSSS, Svoboda, Praha 1977, s. 10.) Proto upevňování a všestranný rozvoj vztahů mezi společníky zeměmi jsou jednou z důležitých starostlivostí komunistických a dělnických stran bratrských zemí.

Potvrzením neochvějně oddanosti států — účastníků Varšavské smlouvy politice uvolňování napětí, jejich rozhodností dosáhnout prohloubení tohoto procesu byla moskevská porada Politického poradního výboru v roce 1978. Přijatá deklarace ukázala na nutnost realizace nejdůležitějšího úkolu mezinárodní politiky — co nejrychlejšího přelomu v jednání o zastavení horečného zbrojení, předložila návrh na vyloučení jaderných zbraní všeho druhu z arzenálů států, zdůraznila zvláštní význam otázek vojenského uvolnění a odzbrojení v Evropě.

Velký význam má iniciativa Výboru ministrů zahraničních věcí států — účastníků Varšavské smlouvy na poradě v Budapešti v roce 1979, který navrhl uspořádat celoevropskou konferenci na politické úrovni za účasti všech evropských států, USA a Kanady. Měla by zkoumat návrhy, které směřují k oslabení vojenského napětí stran, snížení koncentrace ozbrojených sil, snížení výzbroje a upevnění míru a bezpečnosti v Evropě.

Výmluvným svědectvím hluboké oddanosti zemí socialistického společenství politice míru a mírové spolupráce byla rovněž setkání L. I. Brežněva s vedoucími

představiteli bratrských stran a států na Krymu v roce 1979. V jejich průběhu se potvrdilo aktuální zaměření socialistické zahraniční politiky: postupná linie na omezení horečného zbrojení; jasná orientace na zmírnění mezinárodního napětí, na doplnění politického uvolnění vojenským uvolněním, podpora práv národů na svobodný a nezávislý rozvoj.

Vídeňská jednání a řeč L. I. Brežněva o jednostranném snížení počtu sovětských vojsk ve střední Evropě jsou dalším novým krokem v rámci ozdravení mezinárodního politického ovzduší. Realizace podepsaných dokumentů ve Vídni otevírá nové možnosti omezení rostoucích arzenálů raketových jaderných zbraní a zabezpečení jejich kvantitativního a kvalitativního omezení.

Plnění tohoto nejdůležitějšího úkolu současnosti budou do značné míry napomáhat další rozšiřování a prohlubování politické spolupráce bratrských zemí. Ta se zdokonaluje v různých směrech; hlavně z nich jsou: úprava politických vzájemných vztahů socialistických států na základě dohod o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci; koordinace zahraničně politických opatření pro mezivládní, stranické, státní a meziparlamentní linii.

Pokud existují takové zdroje válečného nebezpečí, jako imperialismus a výbojný čínský šovinismus, na zvláštním významu a aktuálnosti nabývají vojenská jednotata bratrských zemí a bojový svazek jejich armád.

V organizaci Varšavské smlouvy se organicky spojují národní úkoly bratrských armád s jejich internacionální povinností bránit socialismus.

Vztahy mezi zeměmi, které existují mezi zeměmi socialistického přátelství spojenými ve svazku Varšavské smlouvy jsou základem i vzájemných vztahů mezi spojeckými armádami.

Ideový základ družby socialistických států a jejich armád tvoří marxisticko-leninská ideologie, socialistické vlastnictví a internacionalismus, věrnost ideálům socialismu a komunismu, jednotata chápání cílů a úkolů k zabezpečení společné obrany vymožeností socialismu společným úsilím.

Komunistické a dělnické strany bratrských zemí, které stanoví úkoly stranicko-politické a ideologické práce v armádách, věnují hlavní pozornost internacionální výchově vojáků v duchu idejí marxismu-

leninismu, jejich připravenosti splnit jejich internacionální povinnost.

Celý systém bojové a politické přípravy vojáků bratrských armád a cílevědomá práce velitelů a politických orgánů jsou budovány v zájmu výchovy vojáků v duchu internacionální solidarity s dělnickou třídou a všemi pracujícími, kteří bojují proti imperialismu a neokolonialismu za svou národní nezávislost, za demokracii a svobodu.

Sociálně politický základ družby armád států-účastníků Varšavské smlouvy tvoří jednotný typ politické moci, společenského a státního zřízení bratrských socialistických zemí, marxisticko-leninská ideologie, jednotata společného cíle komunistických a dělnických stran a národů zemí

socialismu za vybudování komunismu a obranu míru na celém světě.

Sociálně politická jednota zemí Varšavské smlouvy napomáhá nepřetržitému prohlubování politických svazků mezi stranami a vládami, určuje zákonitou tendenci k upevňování sjednocenosti, rozšiřování všestranné spolupráce mezi bratrskými socialistickými zeměmi a jejich armádami, nerozlučné jednotě národních a internacionálních úkolů. To má rozhodující vliv na charakter vojenské výstavby, je základem morálně politické jednoty bratrských národů a armád, vytváří společný zájem o nutnost kolektivní obrany vymožeností socialismu.

Ekonomický základ družby tvoří socialistický způsob a společenské vlastnictví výrobních prostředků ve spojeneckých zemích. To sjednocuje socialistické země a nachází svůj výraz v nezištné spolupráci a vzájemné pomoci mezi státy-účastníky Varšavské smlouvy.

Rozšíření ekonomických styků zemí socialismu, dané samou podstatou jejich budování a rozvoje, jednota cílů i ekonomických úkolů, to vše vedlo ke vzniku Rady vzájemné hospodářské pomoci. Jedním z nejdůležitějších výsledků hospodářské spolupráce zemí v rámci RVHP je sblížení všech oborů ekonomiky, které zabezpečují ekonomický soulad národních a internacionálních zájmů. Ekonomické vzájemné vztahy zahrnují koordinaci národních hospodářských plánů, organizaci vědeckotechnické spolupráce na mnohostranném základě, společnou výstavbu velkých výrobních objektů, mezinárodní úvěrový a bankovní systém, výrobně ekonomické organizace, hospodářské svazy atd.

Socialistická družba se stala dnes nejdynamičtější ekonomickou silou na světě. Průmyslová výroba zemí RVHP roste za průměrných pět let čtyřikrát rychleji než průmysl vyspělých kapitalistických států.

Socialistické státy, s využitím sjednocené ekonomické síly, podstatně zvýšily svou obrannou sílu, posílily bezpečnost a upevnily mezinárodní postavení.

Vojenskostrategický základ bojového svazku socialistických zemí tvoří jednota cílů ozbrojené obrany socialistických vymožeností kolektivním úsilím bratrských národů a jejich armád. Vychází z leninského učení o válce a armádě, z jednotných principů vojenského umění a vojen-

ské výstavby ozbrojených sil států socialistického společenství, z jednoty názorů a metod přípravy těchto sil a jejich využití k obraně svých zájmů s přihlédnutím k dosaženým výsledkům soudobé vojenské vědy.

Marxismus-leninismus, který je metodologickým základem, vyžaduje na vojensko-teoretickém myšlení spojeneckých armád správně se orientovat ve vojensko-politické situaci, brát v úvahu vliv ekonomického, vědeckotechnického a vojenského faktoru na průběh a výsledky války. Na základě toho socialistická vojenská věda stanoví obecné principy vojenské výstavby, směry rozvoje ozbrojených sil, formy a způsoby přípravy zemí a armád socialistického společenství a jejich využití v možné válce, organizaci a metody velení uskupení vojsk různého národního složení, týlového zabezpečení bojové činnosti.

Důležitý význam pro obranu zájmů socialistických zemí má otázka vědeckého předvídání charakteru války na obranu vymožeností socialismu a způsoby jejího vedení. Socialistická vojenská věda na základě analýzy soudobé epochy a jejich hlavních rozporů, rozmištní vojensko-politických sil ve světě, prostředků ničení ve výzbroji armád vyvozuje závěr o možnosti vzniku a vedení různých válek na obranu socialismu.

Rozhodující ideově politický a metodologický význam pro formování a rozvoj vojenskostrategických koncepcí družby socialistických zemí má teorie vědeckého komunismu, která odhaluje zákonitosti socialistické a komunistické výstavby, především obrany vymožeností socialismu před imperialistickou agresí spojeným úsilím socialistických zemí.

Ideový, sociálně politický a vojenskostrategický základ jednoty socialistických zemí je realizován díky všestranné a neustálé činnosti komunistických a dělnických stran, které mají vedoucí úlohu ve výstavbě ozbrojených sil spojeneckých zemí, v jejich přípravě k obraně vymožeností socialismu.

Třídní proletářská solidarita socialistických států, kolektivní činnost k upevnění obranné síly organizace Varšavské smlouvy, suverenita a rovnoprávnost socialistických států a jejich armád, vzájemná důvěra, jednota při plnění internacionálních úkolů obrany socialismu — to vše charakterizuje zaměření bojové družby armád-účastníků Varšavské smlouvy.

Komunistické a dělnické strany, vlády spojeneckých zemí a orgány vojenského velení v uplynulých 25 letech organizace Varšavské smlouvy úspěšně uskutečnily velký souhrn opatření, která napomáhají upevnění socialistického spolenectví, nárůst síly a bojovosti spojeneckých armád.

Bojový svazek armád států účastníků Varšavské smlouvy se každým rokem prohlubuje a upevňuje. Základem vojenské spolupráce je marxisticko-leninský přístup k hodnocení jevů a procesů mezinárodního života, jednota vojenskoteoretických názorů, jednotné chápání zákonů vojenské vědy a principů vojenského umění. Úsilím komunistických a dělnických stran a vlád spojeneckých států, spojených a národních vojenských orgánů vznikl za 25 let systém vojenské spolupráce se stanovením jeho hlavního zaměření. Byly vypracovány i různorodé její formy a metody, které odpovídají charakteru Varšavské smlouvy, jejím cílům a principům.

Prvořadý význam má takové zaměření spolupráce, jako je koordinace úsilí spojeneckých států v otázkách **posilování obrany, výstavby a rozvoje národních armád, zvyšování jejich bojovosti a bojové pohotovosti**. Zahrnuje především sladění plánů výstavby a rozvoje bratrských armád, přípravy teritoria spojeneckých zemí, uskutečňování společných opatření ke zdokonalování bojové a mobilizační pohotovosti vojsk, jejich operační a bojové přípravy atd.

V této oblasti se ustálily dosti pevně stanovené formy a metody spolupráce. Významné místo mezi nimi zaujímá koordinace úsilí státních orgánů, národních ministerstev obrany, generálních štábů Varšavské smlouvy při řešení otázek upevnění obrany spojeneckých států.

Cílem **vojenskotechnické spolupráce** států-účastníků Varšavské smlouvy je vypracovat jednotnou sladěnou vojenskotechnickou politiku, která směřuje k zabezpečení spojených ozbrojených sil nejdokonalejšími vzory výzbroje a vojenské techniky. Díky těsné a plodné vojenskotechnické spolupráci zemí mají národní kontingenty vojsk, které jsou součástí spojených ozbrojených sil, ve své výzbroji jednotné soudobé vzory výzbroje a bojové techniky.

Jedním z hlavních směrů spolupráce jsou **společná opatření a výměna zkušeností z operační a bojové přípravy, vypracování a zavedení jednotných metod výcviku a výchovy vojsk do praxe**. Co do rozsahu opatření, má tato spolupráce ve-

doucí postavení. Poměrně různorodé a početné jsou její formy: společná velitelsko-štabní, speciální a vojsková cvičení a hry, porady a shromáždění vedoucích funkcionářů spojeneckých armád, rozpracování a používání jednotných dokumentů pro operační a bojovou přípravu, výměna vědecké a studijní literatury atd.

Zvláštní význam ve spolupráci mají **společná cvičení spojeneckých vojsk**. Jejich cílem je procvičit otázky součinnosti druhů vojsk, svazů a útvarů, zdokonalovat přípravu velitelů a štábů, polní a vzdušný výcvik, upevňovat přátelství mezi příslušníky armád. Společná cvičení mají i velký vojenskopolitický význam. Jsou opravdovou školou bojové spolupráce, vlastenecké a internacionální výchovy vojáků a obyvatelstva bratrských států.

Ve spolupráci spojeneckých států je velmi důležité spojené úsilí v oblasti **rozvoje vojenské vědy**. Umožňuje racionálněji a s nejmenšími ztrátami využívat jejich materiálního a intelektuálního potenciálu k dosažení stanoveného cíle a zabezpečit rozpracování jednotných názorů na charakter a způsoby vedení války. Kromě toho těsné vědecké kontakty vylučují dublování ve výzkumné práci, zkracují její termíny a vylučují možnost morálního zastarávání výsledků zkoumání. Je to všechno velmi důležité nyní, kdy ve státech NATO došlo k ohromnému rozmachu vědeckovýzkumné práce ve vojenské oblasti. Nezbytnost spojeného úsilí v oblasti rozvoje vojenské vědy vyplývá i z té skutečnosti, že armády států Varšavské smlouvy nemají stejné možnosti a podmínky pro výzkumnou práci. Proto je zcela jasné, že úspěšné plnění vědeckých úkolů vyžaduje součinnost všech nebo několika států.

Ve spolupráci ozbrojených sil spojeneckých zemí v oblasti vojenské vědy je velmi kladným faktorem těsné spojení se sovětskými vojenskými vědeckovýzkumnými organizacemi. Sovětský svaz má k dispozici největší vědecký potenciál a zabývá se zkoumáním všech aktuálních problémů vojenství.

Charakter a formy vojenskovědecké spolupráce spojeneckých států Varšavské smlouvy jsou velmi různorodé. Nejprve vznikly svazky, jejichž cílem byly výměna zkušeností z vojenskovědecké práce, vzájemná informovanost, studium možností stran, rozpracování plánů vědeckovýzkumných prací atd.

K účinné koordinaci takové spolupráce v dalším období bylo uznáno jako účelné vytvořit ve spojeneckých ozbrojených silách Varšavské smlouvy orgány, jejichž náplní práce se měly stát organizace a

plánování vědeckovýzkumné práce. Po vytvoření takových orgánů se rozšířily možnosti pro výměnu informací a zkušeností z vědeckovýzkumné práce ve všech spojeneckých armádách. To se uskutečňuje především v průběhu pravidelných konzultací a setkání vedoucích funkcionářů jednotlivých armád (i na nejvyšší úrovni), kromě toho i prostřednictvím studia speciálních vojenskovědeckých periodických publikací.

K upevnění spolupráce v oblasti vojenské vědy mají nemalý význam vojenskovědecké konference. Z jejich jednání vyplývá, že bez hluboké všestranné analýzy a syntézy není možné řešit jakýkoli komplexní problém a tím více zformulovat jednotný názor na něj. Účinnost spolupráce v mnoha směrech závisí na správném přístupu k otázce, která z možných variant řešení je přijatelná pro všechny účastníky smlouvy a jak může konkrétně sloužit pro každou zemi.

Pracovní kontakty mezi tvůrčími kolektivy bratrských armád, široká výměna názorů na stránkách vojenskoteoretického tisku, společné rozpracování úkolů a výměna vydaných publikací — to vše napomáhá rozvoji tvůrčího myšlení a vypracování jednotných názorů, rozvoji socialistické vojenské vědy. Nemalou úlohu při upevňování vojenskovědecké spolupráce mají vojenskoteoretické orgány ministerstev obrany typu časopisu „Vojenská mysl“. Na jejich stránkách systematicky uveřejňují články autoři spojeneckých armád.

V posledních letech došlo k pravidelné výměně technických informací, zejména o používaných učebních přístrojích a pomůckách ve spojeneckých armádách. Jednou z forem takových informací jsou výstavy, na kterých se předvádějí nej-

účinnější automatizované a mechanizované komplety pro výuku v poli i na učebnách, používané pro výcvik vojsk.

Důležité místo ve spolupráci bratrských armád má pomoc a vzájemná **posilovací síla při přípravě vysoce kvalifikovaných kadrů** pro všechny druhy ozbrojených sil a druhů vojsk. Zejména to platí o Sovětském svazu, v jehož vysokých školách se každoročně školí značný počet důstojníků a generálů.

Významným jevem v životě a činnosti spojeneckých armád je **spolupráce jejich politických orgánů**, která se uskutečňuje na základě usnesení a úkolů komunistických a dělnických stran zemí Varšavské smlouvy. Trvalé kontakty mezi nimi jsou spolehlivým prostředkem upevňování bratrských vztahů mezi spojeneckými státy, napomáhají pravidelné výměně zkušeností z ideologické práce v duchu třídní nenávisti k imperialismu, vysoké revoluční bdělosti a proletářské socialistické solidarity. V široké míře se rozvinula výměna zkušeností z práce vojenských časopisů, lektorů a referentů.

Těsná bojová spolupráce se uskutečňuje i **mezi vojsky** národních armád a vojsky pohraničních vojenských okruhů a skupin sovětských vojsk, dočasně umístěných na území spojeneckých zemí. Družba a bratrství pronikají stránkami těchto vzájemných vztahů.

Spolupráce bratrských armád je mnohostranná. Má blahodárný vliv na sílu spojených ozbrojených sil, napomáhá výměně dosažených výsledků ve vojenství, upevňuje vojenskou organizaci Varšavské smlouvy. Komunistické a dělnické strany a vlády socialistických států dělají vše potřebné k tomu, aby spolupráce spojeneckých armád byla hlubší a všestrannější.

Dvacetiletá historie Varšavské smlouvy dokazuje, že je první vojenskopolitickou organizací v dějinách mezinárodních vztahů, která programově bojuje za demokratický mír, za mezinárodní bezpečnost.

Komunistické a dělnické strany bratrských socialistických zemí uskutečňují program výstavby socialismu a komunismu. Zároveň vycházejí z toho, že pokud trvá nebezpečí válek, je nutné neustále upevňovat obranyschopnost každé spojenecké země a svazku Varšavské smlouvy v celku, zvyšovat bojeschopnost všech spojeneckých armád, vychovávat je v duchu vysoké bdělosti a neustálé připravenosti bránit velké možnosti socialismu.

Proto další upevňování a zdokonalování organizace Varšavské smlouvy zůstává i nadále jedním ze závažných úkolů bratrských států.